

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: SOCW

**Kansengelijkheid en
Onderwijsondersteuning**

Van

Persoonsgegevens

Datum

26 november 2025

Referentie

55821909

Bijlagen

1. Kamerbrief Strafrechtelijke handhaving van de Leerplichtwet

2. Eindrapportage Beter zicht op verzuim (2025) - KBA Nijmegen

Intern OCW afgestemd

OPO, WJZ, IvhO

Verzending Kamerbrief Strafrechtelijke handhaving van de Leerplichtwet

Aanleiding

In het debat passend onderwijs van 21 mei 2025 heeft uw voorganger toegezegd een brief te sturen over de visie op thuisonderwijs en de vrijstelling wegens richtingsbezwaren (artikel 5, onder b, van de Leerplichtwet 1969, hierna: LPW). Daarnaast heeft u met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (hierna: JenV) afgesproken een bredere verkenning te starten naar de LPW. Deze nota dient ter besluitvorming van het verzenden van de Kamerbrief over beide onderwerpen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending van de Kamerbrief.

Kernpunten

- Op 24 november 2025 had u een bewindsliedenoverleg (hierna: BWO) met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. In het BWO lag een concept-Kamerbrief voor.
- Op basis van deze Kamerbrief heeft u in het BWO met de staatssecretaris van JenV afgesproken om:
 1. een gezamenlijke verkenning te starten naar de LPW;
 2. de Kamerbrief te versturen, mede namens de staatssecretaris van JenV.
- Op grond van deze afspraken zijn na het BWO enkele kleine aanpassingen doorgevoerd, na ambtelijk afstemming met JenV.
- Parallel aan deze nota wordt de brief voorgelegd aan de staatssecretaris van JenV.
- Met de brief deelt u ook het eindrapport *Beter zicht op verzuim*. Dit onderzoek is mede tot stand gekomen op verzoek van de Kamer. In de brief gaat u ook breder in op de maatregelen die worden getroffen om schoolverzuim terug te dringen. In de toelichting bij deze nota vindt u enkele belangrijke bevindingen.

Toelichting

Bevindingen rapport Beter zicht op verzuim

- Het daadwerkelijke verzuim is hoger dan uit de leerplichttellingen blijkt.
 - Dit komt onder meer omdat langdurig geoorloofd verzuim en een combinatie van geoorloofd en ongeoorloofd verzuim op dit moment niet in beeld is.

NB: dit verandert met het wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim en de onderliggende AMvB.

Datum
26 november 2025

- Scholen lijken hun eigen rol in verzuim te onderschatten.
 - Scholen noemen vooral oorzaken van verzuim buiten de invloedssfeer van school en het onderwijs.
 - Gemeenten noemen (veel) vaker ook school- of onderwijsgebonden factoren als oorzaak (met name voor absoluut verzuim en vrijstellingen 5a).
 - Samenwerkingsverbanden en gemeenten zijn kritisch over de aandacht en omgang met afwezigheid van scholen. Met name over de uitvoering en naleving van afspraken en beleid: registratie en analyse van afwezigheidscijfers, tijdig actie ondernemen en naleving van afspraken.
 - Scholen zijn positief over de mate waarin ze verzuim goed registreren. Gemeenten en samenwerkingsverbanden zijn vele malen kritischer.
- Oorzaken absoluut verzuim:
 - 52% van de gemeenten noemt onvoldoende onderwijsaanbod voor nieuwkomers als oorzaak. NB: uit ander, nog te publiceren, onderzoek blijkt dat er in 2023-2024 2.300 Oekraïense kinderen waren zonder schoolinschrijving;
 - 52% van de gemeenten noemt administratieve ruis, bijvoorbeeld als gevolg van een verhuizing, als oorzaak. NB: hierdoor geven de leerplichttellingen geen goed beeld van het daadwerkelijke absoluut verzuim.
 - 41% van de gemeenten noemt een wachtlijst van jeugdhulp als oorzaak.
- Oorzaken vrijstelling 5 onder a:
 - 83% van de gemeenten noemt internaliserende problematiek als oorzaak.
 - 38% van de gemeenten noemt dat het onderwijs niet voldoende aansluit op de behoefte van de leerling als oorzaak.
- Oorzaken vrijstelling 5 onder b:
 - 55% van de gemeenten noemt een voorkeur voor thuisonderwijs als oorzaak;
 - 38% van de gemeenten noemt dat ouders zich rekenen tot 'autonomen'/'soevereinen' als oorzaak;
 - 24% van de gemeenten noemt tegenwerking van ouders in het hervatten van de schoolgang als oorzaak;
 - 24% van de gemeenten noemt dat het onderwijs niet voldoende aansluit op behoefte leerling als oorzaak.
- De mate van verzuim verschilt sterk (a) *tussen* onderwijssectoren en (b) *tussen scholen* binnen dezelfde onderwijssector.

Financiële gevolgen

- De maatregelen in de brief van de verzuimaanpak zijn (a) geen nieuwe beleid en (b) hebben geen financiële gevolgen.
- Voor de bredere verkenning naar de LPW is op dit moment niet duidelijk of er financiële consequenties zullen zijn en zo ja: wat deze behelzen.

- Voor de aanpassingen aan de vrijstelling vanwege richtingsbezwaren zijn er *potentieel* financiële gevolgen. Dit zijn potentiële gevolgen omdat ze niet rechtstreeks voortvloeien uit de Kamerbrief, aangezien een keuze over deze vrijstelling aan een volgend kabinet wordt gelaten.

Datum

26 november 2025

1. Als een keuze wordt gemaakt voor een eigenstandig stelsel van thuisonderwijs, zullen er kosten zijn voor het toezicht hierop. Het is moeilijk om hier een inschatting voor te maken, maar een eerste inschatting is dat de ie bedragen op initieel € 2 miljoen en structureel tussen de € 600.000 en € 5 miljoen per jaar. Hierbij geldt uiteraard: hoe intensiever het toezicht, hoe meer kosten, en hoe beter zicht kan worden gehouden op het onderwijs dat deze kinderen krijgen. Deze raming gaat uit van het huidige aantal vrijstellingen. Bij stijging van het aantal leerlingen die thuisonderwijs krijgen, hetgeen de verwachting is, zullen de kosten oplopen. De inspectie heeft deze kosten zelf geraamd. Voor deze kosten is geen dekking voorzien.
2. Bij een keuze voor het schrappen van de vrijstelling stromen deze kinderen op termijn, en afhankelijk van een overgangsregeling, in op school. Voor deze extra leerlingen ontvangen de dan scholen bekostiging. Een gedeelte van de ouders kan daarbij kiezen voor een particuliere school of een school in het buitenland. Het is daarom moeilijk in te schatten hoeveel kosten gemaakt zouden worden. Als alle jongeren met een vrijstelling in het regulier onderwijs instromen zijn de extra kosten € 19 miljoen.